

Avoin

Uutinen kuuluu aihealueisiin

Työ- ja sosiaali oikeus <<https://www.edilex.fi/aihealueet/Työ- ja sosiaali oikeus/uutiset>>

15.7.2025 11.50

Vierashuoneessa työoikeuden emeritusprofessori OTT, VTK Seppo Koskinen: Lentoliikenteen maapalveluiden työkiistan ratkaisu herättää kysymyksiä

Neuvotteluja työriidan ratkaisemisesta käytiin noin puoli vuotta. Kyse oli palkkaneuvotteluista, joissa vaikeimpana kysymyksenä oli vuonna 2020 tehdyn ns. säästö sopimuksen huomioiminen. Alan työehtosopimuksen ns. selviytymislausekkeen perusteella solmittiin tuolloin työehtosopimuksen tulkintapöytäkirja. Siinä sovittiin, että palkan korotuksia ei toteuteta vuosina 2021 ja 2022. Samalla sovittiin, että ”mahdollisissa myöhemmissä työehtosopimus ratkaisuisissa sovittavat palkan korotukset tullaan laskemaan ja toteuttamaan vuoden 2020 perustaulukkopalkkojen päälle”. Vaikka neuvottelut koskivat yleisesti lentoliikenteen maapalveluja, käytännössä kyse oli Finnairin tilanteesta, koska juuri tämä yhtiö käytti kyseisiä maapalveluja.

Palkkojen osalta päädyttiin ns. yleisen linjan mukaiseen ratkaisuun mutta sopimuskausi oli vain 1½ vuotta. Valtakunnansovittelija oli jopa julkisuudessa esittänyt, että hän ei tule esittämään ns. vientimallin mukaan solmitun päänavaajasopimuksen ylittävää sovintoehdotusta.

Selviytymislausekkeen perusteella tehdyssä pöytäkirjassa ei mainittu mitään siitä, tullaanko palkankorotuksista luopuminen kompensoimaan. Tämän osalta ei siis mainittu edes siitä, tullaanko myöhemmin selvittämään kompensoimisen edellytyksiä. Riitaneuvotteluissa molemmat

osapuolet olivat kuitenkin yhtä mieltä siitä, että kyse ei ollut lainasta, joka pitää maksaa takaisin.

Julkisuudessa ei ole käsitelty sitä, mitä kyseisen pöytäkirjan neuvotteluissa oli sanottu ja ”sovittu”. Työntekijäpuoli IAU piti riitaneuvotteluissa esillä yhtenä vaihtoehtona riidan viemistä tältä osin työtuomioistuimeen, mutta tähän ei työnantajien neuvotteluosapuoli Palta suostunut. Toki IAU olisi voinut tehdä tämän yksinkin, mutta nyt näin ei toimittu.

Tähän vaikutti se, että neuvotteluissa päädyttiin IAU:n mielestä tältä osin toiseksi parhaimpaan ratkaisuun. Riitapuolten hyväksymässä valtakunnansovittelijan sovintoehdotuksessa nimittäin oli seuraava menettelylauseke koskien työntekijöiden menettämiä palkkaetuuksia. Lausekkeen mukaan ”sopimuskauden aikana osapuolet tarkastelevat säästösopimusten vaikutuksia työntekijöiden ansiokehitykseen ja edellytyksiä huomioida ne tulevissa neuvotteluratkaisuissa”.

Lauseke, että tätä edes tarkastellaan, oli työnantajalle vaikea kohta. Työnantajapuoli oli ollut koko ajan sitä mieltä, että mitään kompensatiota ei tarvitse tehdä. Lauseke on toki kirjoitettu siten, että se ei lupaa mitään tulosta. Edellytykset huomioida säästösopimusten vaikutukset tulevissa neuvotteluratkaisuissa syntyvät vain, jos työnantajapuoli näin katsoo. Lauseke tarkoittaneekin etupäässä vain sitä, että asia on käsiteltävä objektiivisesti. Mielenkiintoista onkin seurata, miten tämä tarkastelu suoritetaan.

Sopimuksen taustalla oli korona mutta käydyissä neuvotteluissa työnantaja vetosi myös Venäjän hyökkäyssodan vaikutuksiin Finnairin talouteen. Työntekijäpuolen laskelmien mukaan he olivat selviytymislausekkeen perusteella jääneet yleisestä palkkakehityksestä yli neljä prosenttia jälkeen ja kumulatiivinen vaikutus oli noin 8000 euroa. Työntekijäpuoli edellytti, että tätä menetystä kompensoitaisiin ns. yleisen linjan ylittävällä sopimusratkaisulla. Tätä ei kuitenkaan valtakunnansovittelija hyväksynyt eivätkä sopijapuoletkaan tähän ratkaisuun päässeet.

Työtaistelu toteutettiin lyhyinä työtaisteluina ja ne kohdistettiin Finnairiin. Kun hallitus on pyrkinyt monin tavoin edistämään paikallista sopimista, ei ainakaan tätä käytännössä yritys kohtaista riitaa onnistuttu ”paikallisesti” ratkaisemaan.

Työtaistelujen kohdistaminen ajallisesti vain tiettyihin päiviin on todennäköisesti yleistyvä trendi. Näin työntekijäpuolen palkkamenetykset ja myös työtaistelun kustannukset sen toimeenpanijalle jäävät vähäisemmiksi. Myös haittaa tai vahinkoa saadaan suhteellisesti enemmän päiväkohtaisesti tällaisen tarkan kohdistamisen perusteella kuin pitkällä työtaistelulla.

Valtakunnansovittelija näyttää toteuttavan tiukasti ns. vientimallin mukaista hallituksen tahtotilaa. Riidassa IAU:n puolesta tuotiin esille, että työriitojen sovittelulainsäädäntö ei estä yksittäistapauksellista poikkeamista, mutta tämä ei ”hellyttänyt” valtakunnansovittelijaa. Esillä ollut tilanne eli säästösopimuksilla luopuminen palkankorotuksista olisi voinut olla hyväksyttävissä oleva peruste yleisen linjan ainakin maltilliselle ylittämislle. Valtakunnansovittelijan omaksuma linja saattaa johtaa palkkakysymyksissä sovittelun asialliseen syrjäytymiseen ja sovittelun keskittymiseen tekstikysymyksiin.

Muut työntekijäjärjestöt eivät ryhtyneet asiassa myötätuntotyötaisteluihin. Myötätuntotyötaistelujen toimeenpanoa rajoitettiin nykyisen hallituksen toimesta vuonna 2024. Uuden säännöksen (8 a §) mukaan

Edellä 8 §:ssä tarkoitetun työrauhavelvollisuuden vallitessa työtaistelua, jolla tuetaan toisessa työriidassa esitettyjä vaatimuksia (myötätuntotyötaistelu), ei saa toimeenpanna, jos sitä on pidettävä 2 tai 3 momentissa tarkoitetulla tavalla suhteettomana.

Myötätuntotyötaistelua on pidettävä suhteettomana, jos:

- 1) työnantajan palvelu- tai tuotantotoimintaa rajoitetaan laajemmin kuin sen toiminnan osalta, joka palvelee tai hyödyttää pääriidan piirissä olevaa työnantajaa; ja
- 2) rajoittamisella aiheutetaan sille työnantajalle, jonka työntekijät osallistuvat

myötätuntotyötaisteluun, tai tämän sopimuskumppanille sellaisia vahingollisia seurauksia, joita olosuhteet huomioon ottaen ei voida pitää kohtuullisina.

Jos myötätuntotyötaistelu toimeenpannaan tuen osoittamiseksi ilman, että sillä olisi välitöntä vaikutusta pääriidan piirissä olevan työnantajan toimintaan, myötätuntotyötaistelusta ei saa aiheutua pääriitaan nähden suhteettomia vahingollisia seurauksia.

Säännös on erittäin tulkinnanvarainen mutta seuraamus sen rikkomisesta on korotettujen hyvityssakkojen johdosta tuntuva. Joka tapauksessa myötätuntotyötaisteluun voi ryhtyä vain taho, jonka omalla työnantajalla on pääriidan työnantajaa hyödyttävää tai palvelevaa toimintaa. Myötätuntotyötaistelun ryhtyneen omalle työnantajalle tai tämän sopimuskumppanille ei saa myöskään aiheutua seuraamuksia, joita ei voida pitää kohtuullisina. Yksi tällainen sopimuskumppani olisi Finnair. Myötätuntotyötaisteluun ryhtyvän tulisi siis arvioida myös toimenpiteen kohtuullisuus Finnairille riskinä se, että jos arvioi väärin, hyvityssakko voisi olla maksimissaan 150.000 euroa.

Kirjoita Edilexiin <<http://www.edilex.fi/kirjoita>>

- Mikäli Sinulla on ajankohtainen juridinen aihe josta haluaisit kirjoittaa artikkelin tai oikeustapauskommentin **Lakikirjastoon** <<https://www.edilex.fi/lakikirjasto>> tai vaikkapa lyhyen kolumnin **Vierashuoneeseen** <<http://www.edilex.fi/uutiset/vierashuone>>, ota yhteyttä **Edilex-toimitukseen** <<https://www.edilex.fi/yhteystiedot/toimitus>> (**toimitus@edilex.fi**).
Lue lisää <<http://www.edilex.fi/kirjoita>>

Toimittaja: Jani Surakka, Edilex-toimitus (**jani.surakka@edilex.fi**)